

LATVIJAS ZOBĀRSTU ASOCIĀCIJAS ZOBĀRSTU ĒTIKAS KODEKSS

Apstiprināts Latvijas Zobārstu Asociācijas Valdes sēdē 25.05.2021.g

1. PREAMBULA

Šajā dokumentā ir aprakstīti minimālie profesionālās uzvedības un ētikas standartu pamatprincipi augstas kvalitātes zobārstniecības pakalpojumiem Latvijā.

Šie pamatprincipi ir izstrādāti un saskaņoti Latvijas Zobārstu Asociācijas Valdē, ņemot vērā gan pacientu, gan veselības aprūpes speciālistu intereses. Šī dokumenta mērķis ir noteikt specifisku profesionālās un ētiskās uzvedības struktūru, kas zobārstiem jāievēro valstī.

1.1 Zobārsta profesijas mērķis un pamatprincipi

Zobārsta profesijas mērķis un pamatprincipi atspoguļo visu brīvo profesiju mērķus un pamatprincipus, proti:

- veicināt sabiedrības labklājību, uzlabojot mutes dobuma veselību;
- nodrošināt profesionālo neatkarību, taisnīgumu, profesionālo konfidencialitāti, integritāti, godīgumu, kompetenci un augstu profesionalitāti;
- veicināt mutes dobuma veselību kā daļu no vispārējās veselības un sekmēt taisnīgu piekļuvi zobārstniecības pakalpojumiem;
- sniegt ieguldījumu sabiedrībā ar profesijas īpašajām un unikālām zināšanām, profesionālajām prasmēm, spējām un sociālajām vērtībām;
- cienīt pacienta godu, autonomiju un izvēles;
- vienmēr rīkoties pacientu interesēs;
- pielietot pašreizējos prakses standartus un atjaunināt profesionālās zināšanas un prasmes visā savas profesionālās dzīves laikā;
- aizsargāt pacientu intereses no negatīvas ietekmes, ko rada trešo personu komerciālās intereses.

2. ATBILDĪBA PRET PACIENTU

- 2.1 Zobārstam vispirms jāievēro pacientu intereses.
- 2.2 Zobārstam ir jāaizsargā pacientu veselība. Nav pieļaujama neviena pacienta vai pacientu grupas diskriminācija.
- 2.3 Zobārstam ir jānozīmē ārstēšana, kas ir piemērota individuālā pacienta mutes dobuma veselībai un vajadzībām.
- 2.4 Zobārstam ir jāinformē pacents par ārstēšanas iespējām, pamatojoties uz neatkarīgu profesionālo spriedumu. Zobārsts nedrīkst darboties saskaņā ar trešo pušu komerciālajām interesēm.
- 2.5 Zobārstam ir jāievēro princips par pacienta brīvu ārsta izvēli.
- 2.6 Zobārsta-pacienta attiecību pamatā ir laba komunikācija. Zobārstam ir jādod iespēja pacientam vai pacienta likumīgajam pārstāvim sniegt informētu piekrišanu veicamajai ārstēšanai, kā arī jāsniedz informācija par ieteikto ārstēšanu, citām ārstēšanas iespējām, saistītajiem riskiem, kā arī izmaksām, lai ļautu pacientam izdarīt apzinātu izvēli.
- 2.7 Zobārstam ir jāinformē pacents par komplikācijām vai neveiksmīgu ārstēšanu un jāapspriež risināšanas iespējas.
- 2.8 Zobārstam ir jāveicina aprūpes nepārtrauktība, ja pacienta ārstēšana tiek pārtraukta.

- 2.9 Zobārstam ir jācenšas nodrošināt aprūpes nepārtrauktību no aprūpes lūguma izrietošu morālu vai reliģisku pārliecību pretrunu gadījumos, kā arī, ja tiek pārtrauktas ārsta-pacienta attiecības un aprūpes turpināšana nav ne iespējama, ne piemērota.
- 2.10 Zobārstam ir jāizmanto tikai tādas ārstēšanas metodes, kuras viņš/viņa ir kompetents veikt, un jānosūta pacents pie cita ārsta, ja ieteicamā ārstēšana ir ārpus viņa kompetences.
- 2.11 Zobārstam vienmēr jācenšas attaisnot pacienta un sabiedrības uzticību.
- 2.12 Zobārstam ir jādara viss iespējamais, lai pacienta gaidas par ārstēšanas iznākumu būtu reālistiskas.
- 2.13 Zobārstam ir jāievēro pacienta tiesības sūdzēties, nekavējoties, aktīvi un atklāti uz to jāreaģē un jāmēģina radušos problēmu atrisināt pacienta labākajās interesēs.
- 2.14 Zobārstam ir jāievēro un jāsadarbojas ar valsts procedūrām sabiedrības aizsardzībai sūdzību iesniegšanas gadījumos.
- 2.15 Zobārstam ir jāsaņem atbilstošs profesionālās darbības civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas segums.
- 2.16 Zobārstam ir jāpiekrīt veselības aprūpes konfidencialitātes pamatprincipiem, proti:
- katrai personai ir pamattiesības uz privātumu un veselības informācijas konfidencialitāti;
 - personām ir tiesības kontrolēt piekļuvi savai veselības informācijai, tās izpaušanai un koriģēšanai, sniedzot, atsakot vai atsaucot savu piekrišanu informācijas izmantošanai.
- 2.17 Pacienta piekrišana ir jāsniedz ar skaidru, apstiprinošu rīcību, kas konstatē brīvprātīgu, konkretu, informētu un nepārprotamu personas piekrišanu personas datu apstrādei, piemēram, ar rakstisku paziņojumu, tostarp elektroniski vai mutiski.
- 2.18 Zobārstam ir jānodrošina precīzu un atbilstošu medicīnisko zobārstniecības ierakstu glabāšanu, kā arī jāpārliecinās, vai zobārstniecības darbinieki apzinās savu pienākumu nodrošināt pacienta datu konfidencialitāti. Dati ir jāiegūst un jāapstrādā likumīgā, taisnīgā un caurskatāmā veidā konkrētiem, skaidriem un likumīgiem mērķiem un saskaņā ar datu aizsardzības principiem, kas noteikti Vispārīgā datu aizsardzības regulā un valsts tiesību aktos.
- 2.19 Zobārstam visi pacientu dati jāglabā drošībā atbilstoši termiņiem, kas paredzēti valsts tiesību aktos. Ja dati tiek glabāti elektroniski, jāveic īpaši drošības pasākumi, lai nepieļautu piekļuvi datiem ārpus telpām elektroniskas pārsūtīšanas vai sistēmas attālinātas uzturēšanas laikā.
- 2.20 Daloties ar pacientu informāciju ar kolēģiem, lai saņemtu padomu vai otru atzinumu, zobārstiem jāsaņem pacienta piekrišana.
- 2.21 Izmantojot pacientu datus zinātniskās publikācijās un prezentācijās, jāievēro pacienta anonimitāte un jāsaņem pacienta piekrišana.
- 2.22 Zobārstam ir jāpārsūta pacienta dati trešajām personām tikai tad, ja tas ir pamatots ar pacienta piekrišanu vai ja to pieprasīta tiesību akti. Tāpat jāreģistrē informācija par visiem datiem, kas nodoti trešajām personām.
- 2.23 Ir jāparedz pasākumi pacientu datu drošības nodrošināšanai zobārsta nāves vai zobārstniecības prakses slēgšanas gadījumā.
- 2.24 Zobārstam ir jāziņo par aizdomām par bērnu vai neaizsargātu pieaugušo iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu vai nolaidību pret tiem. Par šīm aizdomām ir jāziņo attiecīgajai iestādei saskaņā ar valsts procedūrām.

3. ATBILDĪBA PRET SABIEDRĪBU

- 3.1 Zobārstam ir jāapzinās savas profesijas sociālais raksturs un jāpievērš sabiedrības uzmanība sabiedrības veselības jautājumiem un aprūpes kvalitātes veicināšanai.
- 3.2 Pateicoties īpašām zināšanām un prasmēm, zobārsts ir personiski atbildīgs par sabiedrības labklājības veicināšanu.
- 3.3 Zobārstam ir jāievēro valsts tiesību akti un ētikas prasības, kas reglamentē profesijas praktizēšanu, amata nosaukuma izmantošanu un zobārstniecības prakses izveidi.
- 3.4 Zobārstam ir jāievēro valsts tiesību akti un piemērojamas profesionālais kodekss par pakalpojumu popularizēšanu un reklāmu, tostarp jaunāko un sociālo mediju izmantošanu. Reklāmās ir jāievēro pacienta tiesības, tām jābūt skaidri identificētām, saprotamām, godīgām, patiesām un nemaldinošām.
- 3.5 Zobārstam ir jānodrošina pacientu informētība par viņu aprūpē iesaistīto personu vārdiem un lomām.

4. PROFESIJAS PRAKТИZĒŠANA

- 4.1 Zobārstam ir jārīkojas saskaņā ar pamatotiem zinātniskiem principiem un profesionālo pieredzi un zināšanām.
- 4.2 Klīnisko lēmumu nedrīkst vadīt ekonomiskas intereses.
- 4.3 Zobārstam ir jābūt brīvībai nodrošināt aprūpi pacientu interesēs un ievērot profesijas ētiskos principus un pareizu klīnisko praksi.
- 4.4 Zobārstam ir jānodrošina pacienta aprūpes kvalitāte, pilnveidojot savas profesionālās zināšanas un prasmes visā savas profesionālās dzīves laikā.
- 4.5 Sniedzot otru atzinumu par pacienta ārstēšanu, zobārstam tas jādara, ņemot vērā pieejamos pierādījumus un pacienta datus.
- 4.6 Zobārstam ir jāvada un jāatbalsta visi zobārstniecības komandas locekļi, nodrošinot, ka viņiem ir zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas, lai efektīvi un kvalitatīvi pildītu savus uzdevumus, un ka viņi strādā saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas reglamentē to darbības jomu.
- 4.7 Zobārstam ir jānodarbina un jāstrādā tikai ar personām, kas praktizē likumīgi.
- 4.8 Zobārstam ir jāatbilst profesijas ētikas principiem viņa attiecībās ar nozari.
- 4.9 Ja reklāma ir atļauta ar likumu, tā nedrīkst radīt nevajadzīgas ārstēšanas idejas, apsolīt nereālus rezultātus, būt maldinoša, negodīga vai radīt necieņu pret profesiju un kolēģiem.
- 4.10 Visās reklāmās zobārstam ir jāievēro šajā kodeksā noteiktie principi un pievienotais Elektronisko datu uzglabāšanas principi.

5. ELEKTRONISKĀ DATU UZGLABĀŠANA

Ētikas kodeksa Elektroniskās DATU UZGLABĀŠANAS regulējuma principi , ir noteikti šī Ētikas kodeksa pielikumā un ir neatņemama Kodeksa sastāvdaļa.

// ZOBĀRSTU ĒTIKAS KODEKSS ELEKTRONISKAJAI DATU INFORMĀCIJAI.

Šis kodekss ir neatņemama Zobārstu ētikas kodeksa sastāvdaļa un attiecas uz informācijas pakalpojumiem un komerciāliem paziņojumiem internetā un citām elektroniskās komunikācijas metodēm. Kodekss sniedz norādījumus zobārstu saziņai ar citiem zobārstiem un patērētājiem, kuri nav zobārsta profesijas pārstāvji. Zobārsti ir atbildīgi par savu rīcību kā informācijas pakalpojumu sniedzēji un par savu komerciālo paziņojumu saturu.

1. Tīmekļa vietnē obligāti norādāmā informācijas sniedzēja informācija

Zobārstniecības tīmekļa vietnei ir jāsniedz šāda informācija par informācijas pakalpojumu sniedzēju:

- nosaukums un adrese, kurā pakalpojumu sniedzējs veic uzņēmējdarbību;
- ziņas par pakalpojumu sniedzēju, tostarp e-pasta adrese un tālruņa numurs (var norādīt arī faksa numuru);
- attiecīgā gadījumā - profesionālais nosaukums.
- licences un reģistrācijas informācija, vajadzības gadījumā norādot kompetento iestāžu adresi un kontaktinformāciju vai saiti uz šo iestāžu tīmekļa vietnēm.

2. Prasības profesionālajai informācijai (komerciālais paziņojums)

Sniedzot profesionālu informāciju internetā, zobārstiem ir jāizrāda patiesums, godīgums un cieņa. Izveidojot tīmekļa vietni, zobārstiem ir jānodrošina, lai saturā nebūtu neprofesionālas informācijas, īpaši ar izķūdošu, maldinošu vai salīdzinošu raksturu. Visai tīmekļa vietnes informācijai jābūt godīgai, objektīvai un viegli identificējamai. Tai jāatbilst jebkuriem valsts tiesību aktiem un rīcības kodeksam valstī.

a) Profesionālajā informācijā (komerciālajā paziņojumā) jānorāda:

- prakses nosaukums, ja tam ir juridisks statuss.
- visiem tīmekļa vietnē minētajiem zobārstiem, kas sniedz zobārstniecības pakalpojumus:
 - * profesionālais nosaukums.
 - * licences un reģistrācijas informācija, vajadzības gadījumā norādot kompetento iestāžu adresi un kontaktinformāciju vai saiti uz šo iestāžu tīmekļa vietnēm.
 - * profesionālie noteikumi, kas reglamentē zobārstniecības praksi valstī.

Izvēloties tīmekļa vietnes nosaukumu vai e-pasta adresi, zobārstam *ir jāņem vērā* profesionālā piemērotība un profesijas cieņa.

Ja zobārsts vai cita persona, kas ir atbildīga par informācijas apkalpošanu, mainās, šīs personas vārds **jādzēš** no tīmekļa vietnes viena mēneša laikā pēc atbildības izbeigšanās.

Attiecīgajās lapās ir jānorāda lapas pēdējās izmaiņas datums. Ja tiek sniegti aprūpes pakalpojumu apraksts, šī informācija nedrīkst būt salīdzinoša.

b) Tīmekļa vietnē ir jānorāda šāda informācija:

Nacionālā veselības dienesta vai apdrošināšanas pakalpojumu pieņemšanas noteikumi, ja tie praksē ir pieejami.

c) Tīmekļa vietnē var norādīt šādu patstāvīgo informāciju:

- darba laiku, kad prakse ir sazvanāma vai atvērta vizītēm, ja piemērojams;
- informāciju par steidzamo un neatliekamo palīdzību, kas pieejama praksē;
- papildu informāciju par atbildīgā zobārstu vai citu zobārstu piedāvātajiem pakalpojumiem praksē vai citur;
- saiti uz profesionālo asociāciju;
- informāciju, ko atļauj valsts profesionālie noteikumi.

Ja ir pieejamas saites uz citām tīmekļa vietnēm, zobārstam ir jānodrošina, ka tās ir atbilstošas un atspoguļo šī kodeksa principus.

d) Tīmekļa vietnē nedrīkst norādīt šādu informāciju:

- Jebkura zobārstu iemaņu vai kvalifikācijas salīdzinājumu ar citu zobārstu prasmēm un kvalifikāciju.
- Kolēģu klasifikāciju tīmekļa vietnēs viņu pašu komerciālajām interesēm.